
Protokół z posiedzenia Rady Programowej

Studia Prymasowskie 5, 419-423

2011

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

13 maja 2011 roku w Rezydencji Prymasa Polski, Warszawa-Wilanów, ul. Kolegiacka 1a, odbyło się posiedzenie Rady Programowej Ośrodka Dokumentacji i Studiów nad Osobą i Nauczaniem Kardynała Stefana Wyszyńskiego na Uniwersytecie Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie.

Obecni:

Członkowie:

- JEm Józef kardynał Glemp – Prymas Polski – Senior – Przewodniczący
- JE abp Henryk Muszyński – Prymas Polski – Senior
- prof. dr hab. n. med. Wojciech Noszczyk
- prof. dr hab. Jerzy Pietrzak

– bp prof. dr hab. Andrzej F. Dziuba – dyrektor Ośrodka

– mgr Agata Dziegiecka

Nieobecni usprawiedliwieni członkowie:

– ks. prał. dr Andrzej Gałka – Sekretarz

– mgr Marta Wójcik – dyrektor Instytutu Prymasowskiego Stefana Kardynała Wyszyńskiego

Na spotkanie Rady Programowej został zaproszony Rektor Uniwersytetu ks. prof. dr hab. Henryk Skorowski, SDB. Niestety wcześniej podjęte zobowiązania nie pozwoliły Księdzu Rektorowi na uczestnictwo w posiedzeniu. Nie przybył delegowany przez niego ks. prof. dr hab. Jan Przybyłowski, prorektor UKSW.

We wprowadzeniu bp Andrzej F. Dziuba w kontekście beatyfikacji Ojca Świętego Jana Pawła II, 30. rocznicy śmierci i 110. rocznicy urodzin kard. Stefana Wyszyńskiego postulował konieczność zintensyfikowania działań prowadzących do beatyfikacji Prymasa Tysiąclecia. Tego wymaga sama postać Kardynała jak i jego bogate dzieło, które w swych owocach trwa również dziś. Ufamy, że to trwanie będzie jeszcze bardziej wybiegać ku przyszłości.

Przedstawiono aktualny stan procesu beatyfikacyjnego:

Nowy postulador – o. prof. Zbigniew Suchecki, OFM Conv.

Duże zaangażowanie wykazuje także o. dr Gabriel Bartoszewski, OFM Cap, który ma ogromne doświadczenie w tej materii, a także wolę czynnego uczestnictwa.

Stan *Positio* – jest już w znacznym stopniu zaawansowany. Jest to ogromna praca wstępna i badawcza, aby ostatecznie podać podstawowe dane Stefana Wy-

szyńskiego. Tak monumentalne opracowanie jest zazwyczaj cennym wskazaniem dla dalszych badań.

Konieczność cudu wyjednanego za wstawiennictwem kard. S. Wyszyńskiego – do tej pory bowiem tzw. żadne wydarzenie nie zostało zakwalifikowane pod kątem cudu. Napływa bardzo wiele informacji o wyjątkowych znakach, ale ciągle potrzebny jest bardziej wyraźny znak, aby można go było przeanalizować pod kątem cudu, znaku Bożej łaski, wyjednanego za wstawiennictwem kard. Wyszyńskiego.

Ksiądz Biskup przedstawił także zaangażowanie poszczególnych diecezji w ożywienie kultu sługi Bożego kard. Stefana Wyszyńskiego (np. w archidiecezji gnieźnieńskiej rok 2011 został ogłoszony Rokiem Kardynała Stefana Wyszyńskiego, systematycznie odmawiana jest modlitwa o jego beatyfikację). Niewątpliwie takim znakiem są modlący się u grobu Prymasa Tysiąclecia. O łaskach otrzymanych za wstawiennictwem kard. Wyszyńskiego mówi niewielka książeczka *Wyprasza nam łaski z nieba*, przygotowana przez archidiecezję warszawską. Ukazują się także nowe publikacje dzieł oraz o życiu i działalności Prymasa Tysiąclecia.

Następnie prof. dr hab. Jerzy Pietrzak z Uniwersytetu Wrocławskiego wygłosił wykład, w którym podjął próbę przedstawienia odpowiedzi kard. Augusta Hlonda na pytania o zaangażowanie polityczne Kościoła i katolików. Przywołując fragmenty listów i wypowiedzi Kardynała wskazał na ich niezwykłą aktualność wobec współczesnych problemów życia społeczno-politycznego. Zwrócił szczególną uwagę na relację Kościoła do polityki i na sprawę etycznej oceny przez Kościół rzeczywistości politycznych.

Zarzuty, że Kościół wtrąca się do polityki, formułowano również wówczas, gdy głową Kościoła w Polsce był kard. August Hlond. Ksiądz Prymas w liście z 1932 roku *O chrześcijańskie zasady życia państwowego* napisał: „Nie jest rzeczą Kościoła dążyć do władzy politycznej, sprawować rządu w państwie i domagać się udziału w jego administracji. Ta dziedzina podlega całkowicie władzy państwowej (...) Gdy (...) wyłaniają się zagadnienia moralne i gdy sprawy państwowe wkraczają w sferę sumienia, a zwłaszcza gdy o ich rozwiązanie zwracają się do Kościoła władze lub obywatele, wtedy Kościół ma prawo, a nieraz i obowiązek zajęcia się etyczną stroną wydarzeń politycznych”.

Kontynuując te myśli Kardynał pisał dalej: „Kościół nie zakazuje katolikom udziału w polityce, owszem zachęca ich i wzywa do czynnego udziału w życiu państwowym. Wszak nie jest do pomyślenia, aby zwłaszcza w krajach katolickich, życie publiczne miało się stać wyłączną dziedziną kół liberalnych i wolnomyślnych i aby ta mniejszość miała stale rządzić katolikami w duchu im obcym i przeciwnym ich najgłębszym przekonaniom. Katolicy (...) powinni

wchodzić do rządów, do sejmów i senatów, do administracji politycznej i samorządowej. Nie będą oni tam urzędowymi przedstawicielami Kościoła, lecz obywatelami i politykami o zasadach katolickich. Stanowczo powinien katolik odmówić udziału w życiu politycznym i ustąpić ze stanowiska publicznego, gdyby jego współpraca równała się przyzwoleniu na czyny wyraźnie nieetyczne”.

Zatem jak mówił Prymas Hlond: „Katolik bez ciężkiej winy i bez zaparcia się swych przekonań katolickich nie może głosować za takimi ustawami, a nawet ma obowiązek z całą stanowczością podobne ustawy zwalczać. Od tego obowiązku nie uwalniają ani karność partyjna, ani żadne inne względy i następstwa (...). Za katolicki stosunek do zagadnień życia zbiorowego powinien polityk katolicki zawsze gotów ponosić z godnością wszelką odpowiedzialność. Tej stanowczej postawy oczekuje od katolików Kościół, wymaga dobro i honor kraju (...)”. Ta prawda jest ciągle aktualna i pozostaje wiążącym wskazaniem. Posługa społeczna nie może być dla Kościoła uwikłaniem partyjnym. Kościół jest bowiem posłany do wszystkich. Pan Profesor wyakcentował szczególnie, że nie można utożsamiać celów partyjnych z Kościołem.

Profesor Jan Pietrzak przypomniał, że w liście *O zadaniach katolicyzmu wobec walki z Bogiem*, również z 1932 roku, kard. August Hlond zwrócił uwagę na powszechną błędną opinię, „że Kościół powinien dbać przede wszystkim o to, by się ostać, i że w tym celu powinien się jak najmniej narażać, ograniczyć swą działalność do spraw najistotniejszych, a zresztą jak najdalej uciekać od złości dzisiejszych czasów. (...) Kościół powinien dziś całą uwagę i siły kierować ku obronie pozycji”. Kardynał wskazał, że „Kościół nie jest cieplarnianą roślinką, lecz drzewem i wichry szarpią jego konary. Katolicyzm był zamknięty na modlitwie w Wieczerniku tylko do zesłania Ducha Świętego, a potem wyszedł zeń i stał się wieczystym apostołstwem”.

Wobec obecnej tzw. nienawiść partyjnej, szczególnie aktualnie brzmi ocena sceny politycznej dokonana przez kard. Hlonda. W 1932 roku napisał: „Klęską dzisiejszego życia publicznego jest nienawiść, która dzieli obywateli państwa na nieprzejezdne obozy, postępuje z przeciwnikami jak z ludźmi złej woli, ponieważ ich bez względu na godność człowieka i narodową, zniesławia i ubija moralnie”. A w 1936 roku w liście *O katolickie zasady moralne* zapisał: „U nas rozpanoszyła się nienawiść głównie w życiu publicznym (...). Przeciwnik musi być zły”.

W obliczu czarnowidztwa i pesymizmu ogarniającego, również dzisiaj, część katolików w Polsce, prymas Hlond napisał: „Zmagania i niepokoje współczesne nie oznaczają zmiękania Kościoła. W duszącym przesileniu przepadnie to, co przeżyte, nieprawdziwe i szkodliwe. Kościół nie chyli się ku upadkowi. Wśród przeciwności odradza się, wzrasta w siłę”.

Następnie uczestnicy spotkania Rady Programowej podzielili się swoimi wrażeniami na temat wykładu.

Ksiądz kard. Józef Glemp, Prymas Polski, wskazując na aktualność i trafność oceny rzeczywistości dokonanej przez kard. Hlonda wyraził podziw dla jego sformułowań i „recept”. Równocześnie zaznaczył, że współcześni katolicy nie znają katechizmu, katolickiej nauki społecznej, nauczania Ojca Świętego i biskupów, za to częściej i łatwiej słuchają przekazu medialnego. Niejednokrotnie Kościół i jego nauczanie nie jest dla nich żadnym autorytetem.

Podkreślono aktualność przytoczonych fragmentów nauczania kard. Hlonda.

W dyskusji zauważono:

– postawa jaką Kościół obecnie zajmuje wobec postaw politycznych, jest jego drogą do świata,

– obserwując polską scenę polityczną należy zwrócić uwagę na rodzącą się herezję katolicko-narodowościową oraz związane z nią tworzenie podziałów w Kościele przez wprowadzenie oraz próbę utożsamienia określonej partii z Kościołem. Partie jednoznacznie określa się jako ugrupowania polityczne mające konkretny program, dbające o własne interesy.

Profesor Wojciech Noszczyk zwrócił uwagę na swoistą niedostępność i niezrozumiałość nauki Kościoła. W powszechnej opinii kazania, listy pasterskie postrzegane są jako „dewocyjne wywody”, prawdy przekazywane archaicznym i hermetycznym językiem, a ich wykładnia szczegółowych zagadnień moralnych nie ma żadnej mocy obowiązującej.

Profesor Jerzy Pietrzak postulował większą aktywność ludzi świeckich w tworzeniu programów duszpasterskich i np. listów episkopatu.

Rada Programowa Ośrodka Studiów i Dokumentacji nad Osobą i Nauczaniem Kardynała Stefana Wyszyńskiego postulowała by:

– ksiądz kardynał Józef Glemp zwrócił się w jej imieniu do Konferencji Episkopatu Polski z prośbą o napisanie listu na temat osoby i dzieła kard. Stefana Wyszyńskiego;

– wystosowano pismo do Rektora i Senatu UKSW, aby wprowadzono obowiązkowe wykłady poświęcone Uczelni oraz jej Patronowi, które nawiązywać będą do zdrowej tradycji uniwersyteckiej; prof. W. Noszczyk zaproponował przeprowadzenie wśród kandydatów i studentów pierwszego roku ankiety wiedzy o kard. Stefanie Wyszyńskim.

Rozmawiano również na temat oskarżeń o antysemityzm stawianych zarówno kard. Augustowi Hlondowi jak i kard. Stefanowi Wyszyńskiemu. Przywołano ich liczne wypowiedzi bardzo zróżnicowane w treści, wskazując na ich kontekst i stan ówczesnej nauki Kościoła. Rzeczywistość religijna okresu międzywojennego i bezpośrednio po II wojnie światowej miała wiele trudnych okoliczności.

W nich zaś posługiwał Kościół oraz obydwaj Prymasi. Podkreślono, że obaj Hierarchowie byli „dziećmi epoki”.

Następnie bp Andrzej F. Dziuba przedstawił plany Ośrodka Dokumentacji i Studiów nad Osobą i Nauczaniem Kardynała Stefana Wyszyńskiego.

1. W listopadzie 2011 roku odbędzie się kolejna konferencja naukowa na temat osoby i dzieła prymasa Stefana Wyszyńskiego i innych Prymasów Polski. Zaproponowano, by była ona poświęcona zwłaszcza relacji państwo–Kościół w nauczaniu Stefana kard. Wyszyńskiego. Tematyka ta była już wielokrotnie podejmowana, ale warto sięgnąć do kolejnych szczegółowych kwestii.

2. Ukáže się numer piąty „Studiów Prymasowskich” m.in. z materiałami z poprzedniej sesji naukowej *Wokół tytułu i uprawnień prymasowskich*. W przygotowaniu jest tom szósty.

3. W serii *Veritatem facientes in caritate* w tym roku ukążą się przemówienia kard. Stefana Wyszyńskiego do prawników i do lekarzy. Ze względu na formalne trudności wydawnicze najprawdopodobniej nie będzie dalszych publikacji. Wydaje się jednak, że chęć wydawania przemówień kard. Stefana Wyszyńskiego przez UKSW powinna być raczej pomocna, a nie spotykać się ze swoistą obstrukcją. Budzi to zdziwienie i głęboką troskę Rady.

4. „Konsultacje” dotyczące osoby i nauczania Prymasa Tysiąclecia, związane głównie z pracami dyplomowymi oraz naukowymi studentów i pracowników UKSW.

5. Ośrodek będzie koordynował obowiązkowe wykłady dla studentów pierwszego roku na temat życia i działalności kard. Stefana Wyszyńskiego, aby w ten sposób poznano Patrona uczelni.

Spotkanie zakończyło się modlitwą i błogosławieństwem Józefa kard. Glempa, Prymasa Polski.